

Κυριακή Ε' τῶν Νηστειῶν (Μάρκ. ι' 32-45)

Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου

Ἵπόμνημα εἰς τὸν Ἅγιον Εὐαγγελιστὴν Μάρκον, ὁμιλία ΞΕ' α'.

Ὅταν ἦρθε ἀπὸ τῆ Γαλιλαία, δὲν ἀνεβαίνει ἀμέσως
στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐθαυματούργησε πρῶτα, ἔκλεισε τὰ στόματα τῶν Ἰουδαίων,
συνομίλησε μὲ τοὺς μαθητὰς του· ἐπάνω στὸ θέμα τῆς ἀκτημοσύνης. «Ἄν θέλῃς
νὰ εἶσαι τέλειος, λέει, πούλησε τὰ ὑπάρχοντά σου· καὶ τῆς παρθενίας. «Ὅποιος
μπορεῖ νὰ καταναοῆσῃ, ἅς κατανοῆσῃ»· καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης. «Ἄν
δὲν ἀναπλεύσετε τὴ ζωὴ σας καὶ δὲ γίνετε σὰν παιδιὰ, δὲ θάμπῃτε στὴ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν. Συνωμίλησε ἀκόμα κι ἐπάνω στὸ θέμα τῆς ἐδῶ ἀνταμοιβῆς·
«Ὅποιος ἄφησε σπίτια ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφές, θὰ λάβῃ τὰ ἑκατονταπλάσια
στὴ ζωὴ αὐτῆ». Καὶ γιὰ τὶς ἀμοιβές ἐκεῖ, «Καὶ θὰ κληρονομήσετε ζωὴν αἰώνια».

Τότε φέρνει στὴ σκέψη του τέλος τὴν πόλη, καὶ σκοπεύοντας
ν' ἀνεβῆ, ἀναφέρεται πάλι στὸ πάθος του. Ἐπειδὴ δὲν ἤθελαν νὰ γίνῃ αὐτό, ἦταν
φυσικὸ νὰ τὸ ξεχνοῦν καὶ γι' αὐτὸ τοὺς τὸ θυμίζει ἀδιάκοπα, θέλοντας
νὰ συνηθίσῃ τὴν ψυχὴ τους μὲ τὶς συχνὲς ὑπομνήσεις καὶ νὰ μετριάσῃ τὴ λύπη
τους. Μιλεῖ μαζί τους ἰδιαίτερα κατ' ἀνάγκη· δὲν ἔπρεπε ὁ λόγος αὐτὸς
ν' ἀνακοινωθῆ μέσα φήνεια· κανένα κέρδος δὲν προέκυπτε ἀπ' αὐτό. Γιατὶ ἂν
αὐτὰ προκαλοῦσαν ταραχὴ στοὺς μαθητὰς ποὺ ἄκουαν, πολὺ περισσότερο
θὰ ἐτάραζαν τὸ λαό. Καλὰ, καὶ δὲν εἰπώθησαν καὶ στοὺς πολλούς; θάρωτοῦσε
κανεῖς. Εἰπώθησαν ἀλλὰ ὄχι μὲ τὸση σαφήνεια. Κατεδαφίσετε, εἶπε, αὐτὸν
τὸ ναὸ καὶ σὲ τρεῖς ἡμέρες θὰ τὸν ὑψώσω πάλι. Κι ἄλλοῦ· Σημάδι

ζητεῖαυτή ἢ γενιά καὶ σημάδι δὲ θὰ τῆς δοθῆ, παρὰ τὸ σημάδι τοῦ Ἰωνᾶ. Καὶ ἄλλη φορὰ· λίγο ἀκόμα διάστημα θὰ εἶμαι μαζί σας· ἔπειτα θὰ μὲ ζητήσετε καὶ δὲ θὰ μὲ βρῆτε.

Στοὺς μαθητὰς του ὅμως δὲ μίλησε ἔτσι. Ὅπως φανέρωσε τὰ ἄλλα πιὸ καθαρά, τὸ ἴδιο καὶ τοῦτο. Καὶ ἂν πολλοὶ δὲν κατανοοῦσαν τὸ νόημα τῶν λόγων του, τί χρειαζόταν καινὰ τοὺς μιλᾶ; Γιὰ νὰ νιώσουν ἔπειτα, ὅτι μὲ προηγούμενη γνώση βιάδιζε πρὸς τὸ πάθος καὶ μὲ τὴ θέλησή του· ὀχιᾶπὸ ἄγνοια, οὔτε ἀπὸ ἀνάγκη. Στοὺς μαθητὰς του δὲν ἔκανε τὴν παραγγελία γι' αὐτὸ μόνο. Ἀλλὰ γιὰ τὸ λόγο πὺ εἶπα: Νὰ προετοιμαστοῦν μὲ τὴν προσμονὴ καὶ νὰ βαστήξουν εὐκολώτερα τὸ πάθος· μὴν ἔρθῃ ἀπροσδόκητο καὶ τοὺς ταράξῃ ὑπερβολικά. Καὶ γι' αὐτὸ στὴν ἀρχὴ τοὺς μιλοῦσε γιὰ τὸ θάνατο μόνο. Κι ὅταν τὸ καλοστοχάστηκαν καὶ ἐξοικειώθησαν μὲ τὴν ιδέα του, προσθέτει καὶ τὰ ἄλλα· ὅτι θὰ τὸν παραδώσουν στὰ ἔθνη, ὅτι θὰ τὸν ἐμπαίξουν καὶ θὰ τὸν μαστιγώσουν. Ἀλλὰ καὶ γιὰ τοῦτο ἀκόμα· ὅταν δοῦνε ὅτι πραγματοποιήθηκαν τὰ δυσάρεστα, νὰ ὀδηγηθοῦν ἀπ' αὐτὰ καὶ στὴν προσδοκία τῆς ἀναστάσεως. Γιατὶ αὐτὸς πὺ δὲν ἔκρυψε τὰ λυπηρά, κι ὅσα θεωροῦνται ντροπὴ, εὐλόγα θὰ γινόταν πιστευτὸς καὶ τὰ εὐχάριστα. Πρόσεξε καὶ τὴ σοφὴ χρονικὴ οἰκονομία τοῦ πράγματος. Δὲν τοὺς ἐμίλησε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ, γιὰ νὰ μὴν τοὺς ταράξῃ. Οὔτε πάλι τὴν ὥρα τῆς ἐκτελέσεως, γιὰ νὰ μὴν τοὺς προκαλέσῃ διπλὴ ἀναστάτωση. Τοὺς μίλησε, ὅταν τοὺς εἶχε δώσει ἀρκετὰ δείγματα τῆς δυνάμεώς του· ὅταν τοὺς ἔδωσε μεγάλες ὑποσχέσεις γιὰ τὴν αἰώνια ζωὴ, τότε εἰσάγει καὶ τὸ λόγο γι' αὐτὰ καὶ μία καὶ δύο καὶ πολλὰ φορὰς, συνδυάζοντάς τον μὲ τὰ θαύματα καὶ τὶς διδαχὰς του.

Ἄλλος εὐαγγελιστὴς λέγει ὅτι φέρνει μάρτυρες, καὶ τοὺς προφήτες. Ἄλλος ὅτι κι αὐτοὶ ἀκόμα δὲν ἐνοοῦσαν τοὺς λόγους του ἀλλὰ ἔμεναν μυστικοὶ καὶ γι' αὐτοὺς κι ὅτι θαμπωμένοι τὸν ἀκολουθοῦσαν. Χανόταν λοιπόν, συμπεραίνει, τὸ κέρδος τῆς παραγγελίας. Ἄν δὲν ἐγνώριζαν τὸ περιεχόμενο ὧν εἶχαν ἀκούσει, δὲν μποροῦσαν καὶ νὰ περιμένουν· κι ἂν δὲν περίμεναν πῶς νὰ προετοιμαστοῦν μὲ τὶς ἐλπίδες; Ἄλλη μεγαλύτερη ἀπορία διατυπώνω ἐγώ· ἂν δὲν ἐγνώριζαν πῶς ἐλυποῦνταν; Πῶς ἔλεγε ὁ Πέτρος· Σὲ καλὸ σου, μακριὰ αὐτὸ ἀπὸ σένα; Τί σημαίνει λοιπόν αὐτὸ; Ἐγνώριζαν ὅτι θὰ πεθάνῃ κι ἂς μὴ ἤξεραν καθαρὰ τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας. Οὔτε τὴν ἀνάστασιν ἐγνώριζαν

οὔτε ὄσα ἔμελλε νὰ κατορθώσῃ. Καὶ τοῦτο ἦταν κρυμμένο ἀπ' αὐτούς. Γί' αὐτὸ καὶ λυποῦνταν. Εἶχαν δεῖ μερικούς, ποὺ εἶχαν ἀναστηθῆ ἀπὸ ἄλλους. Ποτὲ δὲν εἶδαν ὅμως κάποιον νὰ ἀναστήσῃ τὸν ἑαυτὸ του καὶ μάλιστα μέτροπο πὺ νὰ μὴν ξαναπεθάνῃ πιά. Αὐτὸ δὲν ἦταν κατανοητὸ κι ἄς λεγόταν πολλές φορές. Ἀκόμα, δὲν ἐγνώριζαν καθαρὰ τὴν ἴδια τὴν ἔννοια τοῦ θανάτου καὶ τὸν τρόπο, τῆς πραγματοποιήσεώς του. Γί' αὐτὸ καὶ τὸν ἀκολουθοῦσαν θαμπωμένοι. Κι ὄχι μονάχα γί' αὐτὸ· νομίζω ὅτι τοὺς ξάφνιαζε κι ὅλας, καθὼς μιλοῦσε γιὰ τὸ πάθος του.

β'. Ὡστόσο κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲν τοὺς ἔδινε λίγο θάρρος, κι ἄς ἄκουγαν ἀδιάκοπα γιὰ τὴν ἀνάσταση. Γιατὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ θάνατο, τοὺς ἀνησυχοῦσε ὑπεβολικὰ καὶ τοῦτο ὅτι ἄκουγαν πῶς θὰ τὸν ἐμπαΐξουν καὶ θὰ τὸν μαστιγώσουν καὶ ὄσα ἄλλα παρόμοια. Ὅταν ἔφεραν στὸ νοῦ τὰ θαύματα, τοὺς δαιμονισμένους ποὺ ἐλευθέρωσε, τοὺς νεκροὺς ποὺ σήκωσε, ὅλα τὰ ἄλλα ποὺ θαυματουργοῦσε κι ἔπειτα ἄκουσαν κι αὐτὰ, ἐνιωθὰν ἐκπληξη γιὰ τὸν ποὺ ἔπραττε αὐτὰ τὰ θαύματα θὰ πάθαινε αὐτὰ τὰ παθήματα. Γί' αὐτὸ κι ἔπεφταν σὲ ἀπότομα. Τώρα ἐπίστευσαν κι ἔπειτα δὲν δυσπιστοῦσαν καὶ δὲν μπορούσαν νὰ ἀντιληφθοῦν τοὺς λόγους. Γί' αὐτὸ δὲν ἀντιλήφθηκαν καθαρὰ τὸ λόγο, ὥστε ἀμέσως τὸ ἐπλησίασαν οἱ γιοὶ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τοῦμίλησαν γιὰ τὴν πρωτοκαθεδρία· Θέλουμε, λέει, νὰ καθίσωμε ὁ ἓνας στὰ δεξιά κι ὁ ἄλλος ἀριστερά σου. Πῶς λοιπὸν αὐτὸς ὁ Εὐαγγελιστὴς λέει ὅτι ἐπλησίασε ἡ μετέρα; Καὶ τὰ δύο εἶναι πιθανά. Πῆραν τὴ μητέρα τους, γιὰ νὰ κάμουν τὴν παράκληση τους πιὸ ἀποτελεσματικὴ κι ἔτσι νὰ κάμψουν τὸ Χριστό. Ὅτι εἶναι ἀληθινὸ τοῦτο ποὺ εἶπα - ἦταν δικὴ τους ἡ αἴτηση κι ἀπὸ ντροπὴ πορβάλουν τὴ μῆτερά - προσέξετε πῶς ὁ Χριστὸς ἀπευθύνει σ' αὐτοὺς τὸ λόγο.

Ἄς δοῦμε καλύτερα τί ζητοῦν πρῶτα, καὶ μὲ ποιὸ σκοπὸ, καὶ πῶς ἦρθαν στὴ σκέψη αὐτὴ. Πῶς ἦρθαν στὴ σκέψη αὐτὴ; Ἐβλεπαν νὰ δέχωνται τιμὴ μεγαλύτερη ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς γεννήθηκε ἡ ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐπιτύχουν καὶ τὴν αἴτησή τους αὐτὴ. Ἀλλὰ τί εἶναι αὐτὸ ποὺ ζητοῦν; Ἄκουσε κάποιον ἄλλον εὐαγγελιστὴ ποὺ τὸ ἀποκαλύπτει φανερά. Βρίσκονταν κοντὰ στὴν Ἱερουσαλὴμ κι ἐνόμιζαν ὅτι ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ θὰ φανερωνόταν ἡ βασιλεία, γί' αὐτὸ τὴ ζητοῦσαν. Νόμιζαν ὅτι αὐτὴ ἦταν πολὺ κοντὰ κι ὅτι ἀπὸ τὴ φύση τῆς ὑλικῆς ὅταν ἀπολάμβαναν αὐτὰ ποὺ ζητοῦσαν, δὲ θὰ δοκίμαζαν κανένα

λυπηρό. Γιατί δὲν τὴ ζητοῦσαν μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ της ἀλλὰ καὶ ν' ἀποφύγουν δυσκολίες. Γι' αὐτὸ κι ὁ Χριστὸς τοὺς ἀπομακρύνει πρῶτα ἀπ' αὐτὲς τὶς σκέψεις, συνιστώντας τοὺς νὰ περιμένουν σφαγὲς καὶ κινδύνους καὶ τὰ ἔσχατα δεινά. Μπορεῖτε, τοὺς λέει, νὰ πιῆτε τὸ ποτήρι πού πίνω; Κανένας ὡστόσο ἄς μὴ σκανδαλιστῆ γιὰ τὴν ἀτέλεια τῶν ἀποστόλων.

Δὲν εἶχε ἀκόμα συντελεσθῆ ἡ σταύρωση, οὔτε ἦταν δοσμένη ἡ χάρη. Κι ἂν θέλῃς νὰ μάθῃς τὴν ἀρετὴ τους, σπουδάσέ τους ἔπειτ' ἀπ' αὐτὰ καὶ θὰ τοὺς εὐρησάνωτε ἀπὸ κάθε πάθος. Γι' αὐτὸ φανερώνει τὰ ἐλαττώματά τους γιὰ νὰ καταλάβῃς τὴν ἀλλαγὴ ποὺ δέχτηκαν ἀπὸ τὴ χάρη. Ὅτι δὲ ζητοῦσαν τίποτα πνευματικό, οὔτε κι εἶχαν κάποια ἰδέα γιὰ τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι φανερό τοῦτο. Ἄς δοῦμε ὅμως καὶ πῶς πλησιάζουν καὶ τί λένε. Θέλομε, λέει τὸ Εὐαγγέλιο, νὰ μᾶς παραχωρήσῃς ὅ,τι σοῦ ζητήσουμε. Κι ὁ Χριστὸς τοὺς ρωτᾷ, Τί θέλετε; Ὅχι ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ ν' ἀποκριθοῦν καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν πληγὴ καὶ ἔτσι νὰ βάλῃ ἐπάνω τὸ φάρμακο. Κι αὐτοὶ κατακόκκινοι ἀπὸ τὴν ντροπὴ, γιὰ τὴν ἐκινουσὲ ἀνθρώπινο πάθος, τὸν πῆραν ξεχωριστά, μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τὸν παρακάλεσαν. Γιατὶ λέει ὅτι προχώρησαν, ὥστε νὰ μὴ γίνῃ τὸ πρᾶγμα ὀλοφάνερο στοὺς μαθητὰς κι ἔτσι εἶπαν ὅ,τι ἐπιθυμοῦσαν. Καὶ ἐπειδὴ ἄκουαν, Θὰ καθίσετε σὲ δώδεκα θρόνους, ἐπιθυμοῦσαν κατὰ τὴ γνώμη μου τὸ πρωτεῖο τῆς συμπαρακαθήσεως αὐτῆς. Ἦξεραν ὅτι εἶχαν τὴν προτίμησιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Φοβοῦνται ὅμως τὸν Πέτρο καὶ λένε· Πές νὰ καθίσῃ ὁ ἕνας στὰ δεξιὰ κι ὁ ἄλλος ἀριστερά σου. Τὸν βιάζονταν λέγοντας, Πές. Κι ἐκεῖνος κάνοντας γνωστό, ὅτε δὲν ζητοῦσαν τίποτα πνευματικό, οὔτε θὰ τολμοῦσαν νὰ ζητήσουν τόσο μεγάλο πρᾶγμα, ἤξεραν τί ἦταν αὐτὸ ποὺ ζητοῦσαν, τοὺς λέει· Δὲν ξέρετε τί ζητᾶτε. Πόσο μεγάλο, πόσο ὑπέροχο, πόσο ἀνώτερο κι ἀπὸ τὶς ἀγγελικὲς δυνάμεις. Προσθέτει ἔπειτα· Μπορεῖτε νὰ πιῆτε τὸ ποτήρι πού εἶναι νὰ πιῶ καὶ νὰ δεχτῆτε τὸ βάπτισμα, πού θὰ δεχτῶ;

Βλέπετε πῶς τοὺς ἀπομακρύνει ἀμέσως ἀπὸ τὴ σκέψη τους, μιλώνοντας ἀπὸ τὰ ἀντίθετα; Μοῦ κάμετε λόγο γιὰ τιμὲς καὶ στεφάνωμα, τοὺς λέει. Σὰς μιῶ ἐγὼ γιὰ ἀγῶνες κι ἰδρώτες. Αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ ὥρα τῶν ἐπάλλθων οὔτε θὰ φανερωθῆ τώρα ἐκείνη ἡ δόξα μου· τὸ παρὸν εἶναι σφαγὲς καὶ πόλεμοι καὶ κίνδυνοι. Προσέξτε ἀκόμα πῶς μὲ τὸν τρόπο τῆς ἐρωτήσεως καὶ τοὺς παρακινεῖ καὶ τοὺς ἐλκύει. Δὲν τοὺς εἶπε, Μπορεῖται νὰ ὑπομείνετε τὴ σφαγὴ;

Μπορείτε να χύσετε το αίμα σας; Τους εἶπε· Μπορείτε να πιῆτε τὸ ποτήρι; Κι ἔπειτα ἐλκύνοντας τους· πὺν εἶναι νὰ πιῶ. Γιὰ νὰ γίνουν πιὸ πρόθυμοι μὲ τὸ σὺνδεσμὸν τους μ' ἐκεῖνον. Κι ἀποκαλεῖ τὸ πάθος του βάπτισμα, δείχνοντας ὅτι θὰ προκύψῃ μέγας καθαρὸς στὴν οἰκουμένη ἀπ' αὐτό. Μποροῦμε, τοῦ ἀπάντησαν, περιμένοντας ν' ἀκούσουν τὸ ναὶ στὴν αἴτησή τους. Κι ἐκεῖνος· Τὸ ποτήρι νὰ τὸ πιῆτε καὶ νὰ δεχτῆτε τὸ βάπτισμα πὺν θὰ δεχτῶ. Τους προφητεύει μέγας ἀγαθὰ, ὅτι θ' ἀξιωθοῦν τὸ μαρτύριο καὶ θὰ πάθουν ὅ,τι κι αὐτός· θὰ τελειώσετε τὴ ζωὴ σας μὲ βίαιον θάνατον, θὰ εἶστε σ' αὐτὰ συμμέτοχοί μου. Νὰ καθίσετε ὅμως δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μου, δὲν εἶναι δικαίωμά μου νὰ σᾶς τὸ παραχωρήσω. Τὸ δίνει ὁ Πατέρας σ' αὐτοὺς γιὰ ὅποιους τὸ ἐτόιμασε.

γ'. Ἀφοῦ ἐτόνωσε τις ψυχὰς τους καὶ τις ἀνέβασε ψηλότερα καὶ τις ἐξασφάλισε ἀπὸ τὴ λύπη, τότε διορθώνει τὴν αἴτησή τους. Ἀλλὰ τί σημαίνει ὁ τωρινὸς λόγος; Δύο πράγματα ζητοῦν οἱ πολλοί· ἂν ἐχητέτοιμαστῆ γιὰ μερικοὺς ἢ παρακάθισα στὰ δεξιὰ του καὶ δευτέρου ἂν ὁ Κύριος τῶν ὄλων δὲν εἶναι Κύριος νὰ κάμῃ παραχώρηση σὲ ἐκεῖνους, γιὰ ὅσους ἔγιεν ἡ προετοιμασία. Τί σημαίνει λοιπὸν ὁ λόγος; Ἄν ἀπαντήσωμε στὸ πρῶτον, θ' ἀοσαφηνισθῆ καὶ τὸ δευτέρον. Τὸ πρῶτον λοιπὸν σημαίνει ὅτι κανένας δὲ θὰ καθίσῃ δεξιὰ κι ἀριστερὰ του. Εἶναι γιὰ ὅλους ἀπλησίαστος ὁ θρόνος αὐτός. Δὲ λέγω γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἀγίους καὶ τοὺς ἀποστόλους μονάχα ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀρχαγγέλους καὶ ὅλες τις δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Παῦλος τὸ θεωρεῖσάν ἐξαιρετικὴ τιμὴ πρὸς τὸ Μονογενῆ ὅταν λέη· Σὲ ποῖον ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους εἶπε ποτέ, κάθισε στὰ δεξιὰ μου; Ἀκόμα καὶ στοὺς ἀγγέλους λέει· Αὐτός πὺν κάμει τοὺς ἀγγέλους τοῦ πνεύματα. Ἐνῶ στὸ γιό του, Θρόνος σου, ὁ Θεός. Πῶς λέει λοιπὸν, Δὲν ἀνήκει σ' ἐμένα νὰ σᾶς δώσω τὴν παρακάθισα στὰ δεξιὰ καὶ στ' ἀριστερὰ μου; Ἐπειδὴ ἦσαν μέγας πρόσωπα αὐτοὶ πὺν θὰ κάθονταν; Ὅχι βέβαια. Ἀλλὰ ἀποκρίθηκε σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψη αὐτῶν πὺν ῥωτοῦσαν, συγκατεβαίνοντας τὸ διανοητικὸν τους ἐπίπεδον. Γιὰτὶ δὲν εἶχαν ἰδέαν ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον θρόνον καὶ τὸ κάθισμα στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα, ἀφοῦ ἀγνοοῦσαν καὶ τὰ πολὺ χαμηλὰ ἀπ' αὐτά, πὺν τὰ εἶχαν καθημερινὰ στ' αὐτιά τους. Ἐνα ζήτοῦσαν μόνον, ν' ἀπολαύσουν

τὰ πρωτεῖα καὶ νὰ σταθοῦν μπροστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ μὴν ὑπάρχη κοντινότερος σ' ἐκεῖνον ἀπ' αὐτοὺς.

Αὐτὸ εἶπα καὶ πρὶν ἀπὸ λίγο· ἄκουσαν δώδεκα θρόνους καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζουν τὴ σημασία τοῦ λόγου, ἐπιδίωξαν τὸ προκάθισμα. Ἴδου τὸ νόημα τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ. Θὰ βρῆτε θάνατο γιὰ μένα, καὶ θὰ θυσιασθῆτε γιὰ τὸ κήρυγμα καὶ θὰ γίνετε μέτοχοι στὸ πάθος μου. Δὲν φτάνει ὅμως αὐτὸ νὰ σᾶς δώσῃ τὴν ἀπόλαυση τοῦ προκαθίσματος καὶ τὴν κατοχὴ τῆς πρώτης θέσης. Ἄν κάποιος ἔρθῃ μὲ τὸ εὖσημο τοῦ μαρτυρίου κι ἔχοντας περισσότερες ἀρετὲς ἀπὸ σᾶς, μπορεῖ νὰ σᾶς ἀγαπῶ τώρα καὶ νὰ σᾶς προτιμῶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, δὲ θὰ παραμερίσω ὁμῶς ἐκεῖνον ποὺ τὸν διαλαλοῦν τὰ ἔργα του, γιὰ νὰ δώσω τὰ πρωτεῖα σὲ σᾶς. Δὲν τοὺς μίλησε ἔτσι ὡστόσο, γιὰ νὰ μὴν τοὺς λυπήσῃ. Μ' αἰνιγματικὴ ὁμως ἔκφραση ὑπονοεῖ λέγοντας τὸ ἴδιο. Θὰ πιῆτε τὸ δικὸ μου ποτήρι, καὶ θὰ δεχθῆτε τὸ βάπτισμα ποὺ δέχομαι. Νὰ καθίσετε ὁμῶς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μου, δὲν ἀνήκει σ' ἐμένα νὰ σᾶς τὸ δώσω, μὰ σ' ὁποιοὺς ἔχει ἐτομαστῆ. Καὶ γιὰ ποιούσ' ἐτοιμάστηκε; Γι' αὐτοὺς ποὺ μποροῦν νὰ λάμψουν μετὰ ἔργα τους. Γι' αὐτὸ δὲν εἶπε, δὲν ἀνήκει σ' ἐμένα νὰ τὸ δώσω ἀλλὰ στὸν Πατέρα μου, γιὰ νὰ πῆ κανένας ὅτι δὲν ἔχει τὴν δύναμη μὴν πῆ τὴν ἰκανότητα τῆς ἀντίδοσης. Εἶπε μόνο, δὲν ἀνήκει σ' ἐμένα ἀλλὰ σ' ὅσους ἐτοιμάστηκε.

Γιὰ νὰ γίνῃ σαφέστερο ὅτι λέω, ἄς τὸ ἐφαρμόσωμε σ' ἓνα παράδειγμα. Ἄς ὑποθέσωμε πὼς ὑπάρχει ἓνας ἀγωνοθέτης κι ἔπειτα ὅτι συμμετέχουν σ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα πολλοὶ ἀριστοὶ ἀθληταί. Δύο ἀπ' αὐτοὺς, πολὺ γνωστοὶ στὸν ἀγωνοθέτη, ἔρχονται καὶ τοῦ λένε μὲ τὸ θάρρος τῆς φιλίας τους. Κάμε νὰ στεφανωθοῦμε καὶ ν' ἀνακηρυχθοῦμε ἐμεῖς νικηταί. Κι ἐκεῖνος τοὺς λέει· Δὲν ἀνήκει σ' ἐμένα νὰ σᾶς δώσω αὐτὸ τὸ δῶρο, ἀλλὰ σ' αὐτοὺς γιὰ ὅσους ἐτοιμάστηκε ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὸν ἰδρῶτα. Θὰ τοῦ καταλογίσουμε τάχα ἀδυναμία; Καθόλου βέβαια. Θὰ παραδεχτοῦμε τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ἀπροσωποληψία του. Θὰ λέγαμε λοιπὸν πὼς ἐκεῖνος δὲ δίνει, ὅχι ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲ θέλει νὰ καταπατήσῃ τοὺς κανόνες τῶν ἀγώνων οὔτε νὰ ταράξῃ τὴν τάξη τοῦ δικαίου.

Ἔτσι θὰ ἔλεγα ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἔχει πεῖ, τὸ ἴδιο κατευθύνοντάς τους ἀπὸ παντοῦ νὰ ἔχουν, ἔπειτα ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐλπίδα τῆς

σωτηρίας καὶ τῆς προκοπῆς τους στηριγμένη στὴν ἐπίδειξη τῶν δικῶν τους κατορθωμάτων. Γι' αὐτὸ λέει· γιὰ ὅσους ἔχει ἐτοιμαστῆ. Σὰ νὰ τοὺς λέει· ἂν φανοῦν ἄλλοι καλύτεροί σας; Κι ἂν ἐπιτύχουν ἔργα ἀνώτερα; Μήπως ἐπειδὴ γίνατε μαθηταί μου, γι' αὐτὸ καὶ θ' ἀπολαύσετε τὰ πρωτεῖα, χωρὶς νὰ φανῆτε ἄξιοι τῆς ἐκλογῆς μου; Ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριος τῶν ὅλων, φαίνεται ἀπὸ τὸ ὅτι ὀλόκληρη ἡ κρίση εἶναι ἔργο τοῦ Ἐτσι λέει στὸν Πέτρο. Ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω τὰ κλειδιά τῶν οὐρανῶν. Κι ὁ Παῦλος τὸ ἴδιο λέει· Μοῦ ἀπομένει ὁ στέφανος τῆς δικαιοσύνης, πού θὰ μοῦ τὸν δώση ὁ Κύριος, ὁ δίκαιος κριτής, τὴν ἡμέρα ἐκείνη. Κι ὁχι σ' ἐμένα μονάχα, ἀλλὰ σ' ὅλους πού ἐπιθύμησαν τὴν ἐπιφάνειά του. Κι ἔχει γίνῃ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Χριστοῦ. Κι εἶναι σ' ὅλους φανερό ὅτι κανένας δὲ θὰ σταθῇ πιὸ μπροστὰ ἀπὸ τὸν Παῦλο.

Μὴν ἀπορήσης ἂν ἐκφράστηκε γι' αὐτὰ μὲ κάποια ἀσάφεια. Οἰκονομοῦσε τὴν ἀποτροπὴ τους ἀπὸ τὸ νὰ τὸν ἐνοχλοῦν ἀνώφελα γιὰ πρωτεῖα. Ἦταν ἀνθρώπινο τὸ πάθος τους καὶ δὲν ἤθελε συνάμα νὰ τοὺς λυπήσῃ· τὰ πετυχαίνει μὲ τὴν ἀσάφεια καὶ τὰ δύο. Τότε ἀγανάκτησαν οἱ δέκα γιὰ τοὺς δύο. Πότε τότε; Ὅταν τοὺς ἔκαμε τὴν ἐπιτίμησιν. Ὡσπου ὁ Χριστὸς δὲν εἶχε βγάλῃ ἀπόφαση, δὲν ἀγανακτοῦσαν. Ἐβλεπαν τὴν προτίμησιν σ' αὐτούς, τὴν δέχονταν ὅμως καὶ σιωποῦσαν, ἐπειδὴ ἐσέβονταν καὶ τιμοῦσαν τὸ Δάσκαλο. Κι ἂν ἐδοκίμαζαν μέσα τους κάποια λύπη, δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ τὴν φανερώσουν. Κάτι ἀνθρώπινο εἶχαν πάθε καὶ μὲ τὸ Πέτρο, ὅταν ἔδωσε τὰ δίδραχμα, ἀλλὰ δὲ θυμώσαν· ῥώτησαν μόνο. Ποιὸς εἶναι λοιπὸν μεγαλύτερος; Ἐδῶ ὅμως θυμώσαν, ἐπειδὴ ἡ αἴτησή ἔγινε ἀπὸ τοὺς μαθητάς. Μὰ κι ἐδῶ πάλι δὲν ἀγανακτοῦν ἀμέσως, μόνις τὸ ἐζήτησαν, ἀλλὰ ὅταν ὁ Χριστὸς τοὺς ἐπιτίμησε καὶ τοὺς εἶπε ὅτι δὲ θὰ ἀπολαύσουν τὰ πρωτεῖα, ἂν δὲν κάμουν τὸν ἑαυτό τους ἄξιο γι' αὐτό.

δ'. Εἶδες τὴν ἀτέλεια ὅλων; Κι αὐτῶν πού ξεσηκώνονταν ἐναντίον τῶν δέκα καὶ ἐκείνων πού φθονοῦσαν τοὺς δύο. Δεῖξε μού τους ὅμως ἔπειτα, ὅπως εἶπα καὶ θὰ τοὺς δῆς ἐλεύθερους ἀπὸ τὰ πάθη αὐτά. Ἄκουσε λοιπὸν πῶς ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης, αὐτὸς πού τώρα ἦρθε γιὰ τὰ πρωτεῖα, ὑποχωρεῖ παντοῦ μπροστὰ τὸν Πέτρο, ὅταν μιᾶ καὶ θαυματουργεῖ μέσα σὲς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Δὲν κρύβει τὰ κατορθώματά του οὔτε ἀποσιωπᾷ τὴν ἀπολογία του, πού ἔκαμε ἐνῶ ὅλοι

σιωποῦσαν καὶ τὴν εἴσοδό του στὸν τάφο καὶ θέτει τὸν Πέτρο μπροστὰ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του. Ἐπειδὴ ἔμειναν κι οἱ δύο κοντά του τὴν ὥρα τῆς σταυρώσεως μετριάζοντας τὸν αὐτοῦ ἐπαίνου του λέει, ὅτι Ἦταν γινώριμος στὸν ἱερέα ἐκεῖνος ὁ μαθητής. Ὁ Ἰάκωβος πάλι δὲν ἔζησε πολὺ ἔπειτα. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἔνιωσε τόση φλόγα μέσα του καὶ παραιτῶντας ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ἀνέβηκε σὲ ὕψος ἀπερίγραπτο, ὥστε νὰ θυσιασθῆ ἀμέσως. Ἔτσι μὲ ὅλες τὶς πράξεις τους ἔφτασαν ἀργότερα στὸ ἄκρο τῆς τελειότητος. Τότε ὁμως εἶχαν ἀγανακτήσει.

Καὶ ὁ Χριστός; Ἀφοῦ τοὺς κάλεσε κοντά τοὺς λέει· θὰ τοὺς ἐξουσιάσουν οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν. Ἐπειδὴ ἐτρόμαξαν καὶ ταραχτήκαν, τοὺς καταπραῦνει πρὶν ἀπὸ τὸ λόγο μὲ τὴν πρόσκληση καὶ μὲ τὴν προσέλευσίν τους κοντά του. Γιατὶ οἱ δύο, ἀφοῦ ἀποσπᾶστηκαν ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν δώδεκα, στέκοντα πιὸ κοντά του καὶ τοῦ μιλοῦσαν σὰν ἴσοι. Γι' αὐτὸ καὶ τοὺς φέρνει κοντά του μ' αὐτὸ τὸ σκοπὸ καὶ γιὰ νὰ διακωμωδῆσῃ τὸ ζήτημά του καὶ νὰ τὸ ξεσκεπάσῃ στοὺς ἄλλους, διασκεδάζοντας τὸ πάθος κι αὐτῶν κτεκείνων. Καὶ δὲν τὸ μετριάζει τώρα ὅπως πρῶτα. Πρῶτα παρουσιάζει μικρὰ παιδιὰ καὶ τοὺς προτρέπει νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ταπεινωσύνη τους. Ἐδῶ τοὺς προτρέπει ἀπὸ τὸ ἀντίθετο ἐντονώτερα· οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν θὰ τοὺς ἐξουσιάσουν καὶ οἱ μεγάλοι θὰ τοὺς ὑποδουλώσουν. Δὲ θὰ γίνῃ ὁμως ἔτσι σ' ἐμᾶς· ἀλλὰ ὅποιος θέλει νὰ γίνῃ μέγας ἀνάμεσά μας, αὐτὸς θὰ εἶναι ὑπηρέτης ὅλων. Κι ὅποιος θέλει νὰ εἶναι πρῶτος, ἅς εἶναι ὁ τελευταῖος ἀπὸ ὅλους. Δείχνει πῶς ὁ ἔρωτας τῶν πρωτείων εἶναι γινώρισμα τῶν ἐθνικῶν. Γιατὶ τὸ πάθος εἶναι τυραννικὸ καὶ συνεχῶς ἐνοχλεῖ ἀκόμα καὶ μεγάλους ἀνδρες. Γι' αὐτὸ καὶ χρειάζεται ἐντονώτερη καταδίκη καὶ τοὺς ἀγγίζει κι ἐκείνους βαθύτερα παρουσιάζοντας ἀρρωστητὴ τὴν ψυχὴ τους μὲ τὴν παράθεση τῶν ἐθνῶν.

Μετριάζει ἔτσι ἐκείνων τὸ φθόνον κι αὐτῶν τὴν παραφροσύνη, σχεδὸν λέγοντάς τους. Μὴν ἀγανακτῆτε, γιατί τάχα σᾶς ἔχουν προσβάλει. Τὸν ἑαυτὸ τους πιὸ πολὺ βλάπτουν κι ἐξευτελίζουν ὅσοι ζητοῦν ἔτσι τὰ πρωτεῖα· βρίσκονται στὴν ἔσχατη θέση. Δὲ γίνεται σ' ἐμᾶς ὅτι στοὺς ἔξω. Οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν τοὺς ἐξουσιάζουν. Στὸ δικό μου βασίλειον, πρῶτος γίνεται ὁ τελευταῖος. Ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι λόγος ἀπλός, δέξου τὴν ἀπόδειξιν ἀπὸ ὅσα πράττω κι ὅσα παθαίνω. Ἐγὼ ἔκαμα καὶ κάτι

περισσότερο. Ἄν καὶ ἤμουν βασιλιάς τῶν δυνάμεων τοῦ οὐρανοῦ, θέλησα
νὰ γίνω ἄνθρωπος καὶ καταδέχτηκα νὰ περιφρονηθῶ καὶ νὰ ἐξευτελισθῶ.
Μὰ δὲν περιορίστηκα σ' αὐτά· ἔφτασα ὡς τὸ θάνατο. Γί' αὐτὸ λέει· Καθὼς ὁ Γίος
τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦρθε νὰ ὑπηρετηθῆ ἀλλὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δώσῃ τὴν ψυχὴ
του ἕξαγορὰ πολλῶν. Καὶ δὲ σταμάτησα
λέει ὡς ἐδῶ· ἀλλὰ ἔδωσα ἕξαγορὰ λυτρώσεως τὴν ψυχὴ μου. Καὶ λύτρωση ποιῶν;
Τῶν ἐχθρῶν μου. Σὺ ἂν ταπεινωθῆς, τὸ κάμεις γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου· ἐγὼ ὁμῶς
γιὰ σένα.

Μὴ φοβηθῆς λοιπὸν, γιὰτὶ τάχα μειώνεται ἡ ἀξία σου. Ὅσο κι ἂν ταπεινωθῆς,
δὲν μπορεῖς νὰ κατεβῆς τόσο, ὅσο ὁ Κύριός
σου. Ἡ κατάβαση ὁμῶς ἐγένε ἀνάβαση ὅλων κι ἔκαμε νὰ λάμψῃ ἡ δόξα του.
Προτοῦ γίνῃ ἄνθρωπος, ἦταν γνωστὸς στοὺς ἀγγέλους
μόνο. Ὅταν ὁμῶς ἐγένε ἄνθρωπος τὴ δόξα δὲν ἐλάττωσε ἀλλὰ πῆρε κι ἄλλη,
τοῦ γνωρισμοῦ του μὲ τὴν οἰκουμένη. Μὴ φοβηθῆς λοιπὸν ὅτι μειώνεται ἡ ἀξία
σου, ἂν ταπεινωθῆς. Ἀντίθετα ἔτσι αὐξάνεται ἡ δόξα σου· ἔτσι γίνεται
μεγαλύτερη. Αὐτὴ εἶναι ἡ πύλη τῆς Βασιλείας. Ἄς μὴν ἀκολουθήσωμε
τὸν ἀντίθετο δρόμο κι ἄς μὴν πολεμοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας.

Ἄν ἐπιθυμήσωμε νὰ φανοῦμε μεγάλοι, δὲ θὰ γίνουμε
μεγάλοι ἀλλὰ πιὸ ἀνάξιοι ἀπ' ὅλους. Εἶδες πῶς τοὺς παρακινεῖ μὲ τὰ ἀντίθετα
παραδείγματα, δίδοντάς τοὺς ὅ,τι ἐπιθυμοῦν; Στὰ προηγούμενα
τὸ ἐδείξαμε ἀναλυτικά. Ἔτσι ἔκαμε καὶ στὴ περίπτωσι τῶν φιλοχρημάτων
καϊτῶν κενόδοξων. Γιὰ ποιὸ λόγο, ρωτᾷ ἐλεεῖς μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους;
Γιὰ νὰ κερδίσῃς δόξα; Μὴν κάμῃς ἔτσι λοιπὸν καὶ θὰ κερδίσῃς δόξα ἐξάπαντος.
Γιὰ ποιὸ λόγο μαζεύεις θησαυροὺς; Γιὰ νὰ πλουτήσῃς. Μὴ μαζέψῃς θησαυροὺς
καὶ θὰ πλουτήσῃς. Ἔτσι καὶ ἐδῶ. Γιὰ ποιὸ λόγο ἐπιθυμεῖς πρωτεῖα;
Γιὰ νὰ πηγαίνῃς μπροστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους; Διάλεξε λοιπὸν τὴν τελευταία θέση
καϊτότε θ' ἀπολαύσῃς τὰ πρωτεῖα. Ἄν θέλῃς λοιπὸν νὰ γίνῃς μέγας
μὴν ἐπιδιώκῃς νὰ γίνῃς μέγας καὶ τότε θὰ γίνῃς μέγας. Ἐκεῖνο σὲ κάνει
μικρό.

ε'. Βλέπεις πῶς τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ νόσημά τους; Μετὸ νὰ τοὺς δείξῃ ὅτι
κι ἀπὸ κεῖνο ξεπέφτουν καὶ μὲ τοῦτο πετυχαίνουν. Γιὰ ν' ἀποφύγουν τὸ ἕνα
καὶ νὰ ἐπιδιώξουν τὸ ἄλλο. Γί' αὐτὸ τοὺς ἐθύμισε καὶ τὰ ἔθνη· γιὰ νὰ παρουσιάσῃ

τὸ πρᾶγμα κι ἀπ' αὐτὴν τὴν πλευρὰ αἰσχροῦ καὶ σιχαμεροῦ. Γιατὶ ὁ ὑπερήφανος εἶναι ἀνάγκη νὰ ταπεινώνεται καὶ ἀντίθετα ὁ ταπεινὸς νὰ ὑψωθῆ. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὕψος τὸ ἀληθινὸ καὶ γνήσιο, πού δὲ βρίσκεται μόνο στὸ ὄνομα καὶ τὴν προσωνυμία. Καὶ τὸ ἐξωτερικὸ εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνάγκης καὶ φόβου, τοῦτο ὁμως ἀρμόζει στὸ Θεό. Τοῦτος ὁ ἄνθρωπος μένει ἀνώτερος κι ἄς μὴν τὸν θαυμάζει κανένας, ὅπως κι ἐκεῖνος πάλι εἶναι ἀπ' ὅλους πιὸ ἀνάξιος κι ἄς τὸν ὑπηρετοῦν ὅλοι. Αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀναγκαστικὴ τιμὴ γι' αὐτὸ κι εὐκόλα διαρρέει· ἢ ἄλλη ὁμως ἐλεύθερη, γι' αὐτὸ καὶ παραμένει σταθερὴ. Ἐξ ἄλλου καὶ τοὺς ἀγίους τοὺς θαυμάζομε γι' αὐτὸ· ἐπειδὴ ταπεινῶσαν τὸν ἑαυτὸ τους περισσότερο ἀπ' τὸν καθένα, ἐνῶ ἦσαν ἀνώτεροι ἀπὸ ὅλους. Γι' αὐτὸ κι ὡς σήμερα μένουν στὸ ψηλὸ τους βάθος καὶ μῆτε ὁ θάνατος δὲν τὸ χαμήλωσε.

Ἄν θέλῃς ἄς ἐξετάσωμε τὸ ἴδιο πρᾶγμα καὶ μέσυλλογισμούς. Λέμε κάποιον πῶς εἶναι ψηλὸς ἢ γιὰ τὸ ὕψος τοῦ σώματός του ἢ ὅταν τύχη νὰ στέκεται σὲ ψηλὸ τόπο. Ὅμοια καὶ ὁ ταπεινὸς ἀπὸ τὰ ἀντίθετα. Ἄς δοῦμε λοιπὸν ποιὸς ἔχει αὐτὴν τὴν ιδιότητα· ὁ ἀλαζόνας ἢ ὁ μετριοπαθής. Γιὰ νὰ δῆς ὅτι τίποτα δὲν εἶναι πιὸ ὑψηλὸ ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τίποτα πιὸ χαμηλὸ ἀπὸ τὴν ἀλαζονεία. Ὁ ἀλαζόνας θέλει νὰ εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ ὅλους καὶ τίποτα δὲ νομίζει πῶς τοῦ εἶναι ἄξιο· ὅση κι ἂν τοῦ προσφερθῆ τιμὴ, ἐπιθυμεῖ περισσότερη κι ἐπιδιώκει. Νομίζει πῶς τίποτα δὲν τοῦ προσφέρθηκε, περιφρονεῖ τοὺς ἄνθρώπους καὶ τὴν τιμὴ τους ὡστόσο ἀποζητᾷ. Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀνοησία. Μοιάζει μὲ αἰνιγμα· αὐτοὺς πού γιὰ μηδὲν τοὺς λογαριάζει, ἀπ' αὐτοὺς θέλει νὰ δοξάζεται.

Εἶδες πῶς ὁποῖος θέλει νὰ ἐπαρθῆ καὶ νὰ ψηλώσῃ πέφτει καὶ μένει στὰ χαμηλά; Δογματίζει ὅτι θεωρεῖ μηδενικὰ τοὺς ἄλλους σὲ σχέση μὲ τὸν ἑαυτὸ του· κι αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλαζονεία. Γιατί λοιπὸν καταφεύγεις στὸ μηδενικὸ; Γιατὶ ζητᾷς ἀπὸ κείνον τιμὴ; Γιατὶ σέρνεις μαζί σου τόσο πλῆθος; Βλέπετε τὸν ταπεινὸ στὴν ταπεινὴ του θέση; Ἄς στρέψωμε σ' αὐτὸν τὴν προσοχή μας. Γνωρίζει αὐτὸς τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι μεγάλο πρᾶγμα, ἐνῶ ὁ ἴδιος εἶναι ὁ ἐλάχιστος ἀπὸ τοὺς ἄνθρώπους καὶ γι' αὐτὸ ὅποια τιμὴ κι ἂν τοῦ κἀνουν τὴ θεωρεῖ σημαντικὴ. Ὅστε αὐτὸς ἀκολουθεῖ τὸν ἑαυτὸ του, μένει ὑψηλὸς καὶ δὲ μεταβάλλει τὴν ἀπόφασή του. Ὅποιος δηλαδὴ θεωρεῖ τοὺς ἄλλους μεγάλους, μεγάλες θεωρεῖ καὶ τίς τιμὲς ἀπ' αὐτοὺς, ἀκόμα κι ἂν εἶναι μικρές, ἐπειδὴ αὐτοὺς τοὺς

θεωρεῖ μεγάλους. Ὁ ἀλαζόνας ὁμως θεωρεῖ μηδενικά ὅσους τὸν τιμοῦν, ἐνῶ τὶς τιμὲς ἀπ' αὐτοὺς τὶς χαρακτηρίζει μεγάλες.

Ἀκόμα, ὁ ταπεινὸς δὲν εἶναι αἰχμάλωτος κανενὸς πάθους· δὲν μπορεῖ νὰ τον πειράξῃ ἡ ὀργή, οὔτε ὁ ἔρωτας τῆς δόξας, οὔτε ὁ φθόνος, οὔτε ἡ ζήλεια. Ὑπάρχει ἀνώτερο ἀπὸ ψυχὴ ἀπαλλαγμένη ἀπ' αὐτά; Ὁ ἀλαζόνας ὁμως ἐξουσιάζεται ἀπὸ ὅλα αὐτά, σὰν τὸ σκουλήκι ποὺ κυλιέται στὸ βόρβορο, γιατί κι ἡ ζήλεια κι ὁ φθόνος κι ὁ θυμὸς βασανίζουν ἀδιάκοπα τὴν ψυχὴ του. Ποιὸς εἶναι λοιπὸν ὑψηλός; ὁ νικητὴς τῶν παθῶν ἢ ὁ δούλος τους; Αὐτὸς ποὺ τρέμει ἐξ αἰτίας τους καὶ φοβᾶται ἢ αὐτὸς ποὺ δὲν ὑποτάσσεται οὔτε αἰχμαλωτίζεται ἀπ' αὐτά; Ποιὸ πουλὶ θὰ ποῦμε ὅτι πετᾶ ψηλότερα; Αὐτὸ ποὺ εἶναι πιὸ πᾶνω ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὰ καλάμια τοῦ κυνηγοῦ ἢ ἐκεῖνο ποὺ μήτε καλάμι δὲν ἀφίνει τὸν κυνηγὸ του νὰ χρησιμοποιοῦν, ἐπειδὴ χαμοπετᾶ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ψηλώσῃ;

Τέτοιος εἶναι ὁ ὑπερήφανος· ἔρπει στὸ χῶμα καὶ τὸν πιάνει εὐκόλα κάθε παγίδα. στ'. Ἄν θέλῃς κοίταξε τὸ πρῶγμα κι ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ πονηροῦ ἐκείνου δαίμονα. Τὶ πιὸ ταπεινὸ ἀπὸ τὸ διάβολο, ἀπὸ τότε ποὺ ψήλωσε τὸν ἑαυτό του, καὶ πιὸ ψηλὸ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ θέλει νὰ ταπεινώσῃ τὸν ἑαυτό του; Ἐκεῖνος σέρνεται χάμω κι εἶναι κάτω ἀπὸ τὴ φτέρνα μας –πατεῖτε, ὀρίζει, πᾶνω στὰ φίδια καὶ τοὺς σκορπιούς. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει θέσῃ ψηλὰ μετὰ τοὺς ἀγγέλους. Ἄν θέλῃς αὐτὸ νὰ τὸ διαπιστώσῃς κι ἀπὸ ὑπερήφανους ἀνθρώπους, σκέψου ἐκεῖνο τὸ βάρβαρο ποὺ ὀδηγεῖ τόσο στρατὸ καὶ δὲ γνωρίζει μήτε ὅσα εἶναι ὅλους γνωστά, ὅτι ἡ πέτρα εἶναι πέτρα καὶ τὰ εἰδῶλα εἰδῶλα. Γί αὐτὸ κι ἀπὸ τοῦτα ἦσαν κατώτερος. Οἰεὺσεβεῖς ὁμως καὶ πιστοὶ ἀνεβαίνουν ψηλότερα ἀπ' τὸν ἥλιο. Ἀπὸ τουτοὺς δὲν ὑπάρχει ψηλότερο. Ἀφου ξεπερνοῦν τοὺς θόλους τοῦ οὐρανοῦ καὶ προσπερνῶντας τοὺς ἀγγέλους στέκονται δίπλα στὸ βασιλικὸ θρόνο. Μπορεῖς νὰ συμπεράνῃς κι ἀπὸ ἄλλο σημεῖο τὴν ἠδαιμονότητά τους. Ποιὸς εἶναι πιθανὸ νὰ ταπεινωθῇ; Ὅποιος βοηθεῖται ἀπὸ τὸ Θεὸ ἢ ὅποιος πολεμεῖται ἀπ' αὐτόν; Εἶναι φανερὸ ὅτι ὅποιος πολεμεῖται. Ἄκουσε λοιπὸν τί λέει γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ τοὺς δύο ἢ Γραφή. Ὁ Θεὸς ἐναντιώνεται στοὺς ὑπερηφάνους, δίνει τὴ χάρη του στοὺς ταπεινοὺς.

Θα σὲ ρωτήσω καὶ κάτι ἄλλο. Ποιὸς
 εἶναι ὑψηλότερος; Ὁποῖος ἔχει ἀφιερωθῆ στὸ Θεὸ καὶ προσφέρει
 τὴ θυσίᾳ ὅποιος δὲν ἔχει καθόλου παρρησία μπορστὰ του; Καίποια θυσία
 προσφέρει ὁ ταπεινός; ρωτᾷ. Ἄκουσε τὸ Δαυΐδ· θυσία
 στὸ Θεὸ εἶναι ἡ συντετριμμένη ψυχὴ. Μία συντετριμμένη καὶ ταπεινωμένη
 καρδιά, ὁ Θεὸς δὲν τὴν ἐκμηδενίζει. Αὐτὴ εἶναι ἡ καθαρότητα τοῦτου.
 Κοίταξε ἐκείνου τὴν ἀκαθαρσία. Κάθε ὑπερήφανος εἶναι ἀκάθαρτος γιὰ τὸ Θεό.
 Στὸν ἕνα λοιπὸν βρῖσκει ἀνάπαυση ὁ Θεός. Σὲ ποιὸν νὰ ρίξω τὰ βλέμματά μου,
 λέει ὁ Θεός, ἂν ὄχι στὸν πρῶο καὶ στὸν ἡσυχο καὶ σ' αὐτὸν ποὺ τρέμει τὰ λόγια
 του; Ὁ ἄλλος σέρνεται μαζὶ μὲ τὸ διάβολο. Γιατὶ ὁ φαντασμένος παθαίνει ὅ,τι
 κι ἐκεῖνος. Γι' αὐτὸ κι ὁ Παῦλος ἔλεγε· Μήπως πέση σὲ κριμα
 τυφλωμένος ἀπὸ ἔπαρση. Καὶ τοῦ τυχαίνει τὸ ἀντίθετο ἀπὸ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ. Θέλει
 νὰ φαίνεται, γιὰ νὰ τὸν τιμοῦν. Κι εἶναι αὐτὸς ποὺ περιφρονεῖται
 περισσότερο ἀπ' ὅλους. Αὐτοὶ εἶναι καταγέλαστοι, οἱ ἐχθροὶ κι
 οἱ ἀντίπαλοῖόλων, τὰ εὐκόλα θύματα, οἱ εὐκόλοι στὸ θυμὸ, οἱ ἀκάθαρτοι
 γιὰ τὸ Θεό. Ὑπάρχει χειρότερο ἀπ' αὐτό; Αὐτὸ εἶναι τὸ ἄκρον ἅωτο τῶν κακῶν.

Καὶ τί εἶναι πιὸ ὠραῖο ἀπὸ τοὺς ταπεινοὺς; Καὶ τί θὰ τοὺς δώση περισσότερῃ
 μακαριότητα, παρὰ ὅταν εἶναι
 ποθητοὶ κι ἀξιαγάπητοι ἀπὸ τὸ Θεό; Ἀλλὰ αὐτοὶ ἀπολαμβάνουν
 καὶ τὴ δόξα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους κι ὅλοι τοὺς τιμοὺς σὺν πατέρες τους,
 τοὺς ἀσπάζονται σὺν ἀδελφούς, τοὺς δέχονται σὺν δικούς τους. Ἄς γίνωμε λοιπὸν
 ταπεινοί, γιὰ νὰ γίνωμε ὑψηλοί. Γιατὶ ἡ ὑπερηφάνεια ταπεινώνει ὑπερβολικά.
 Αὐτὴ ἐταπεινώσε τὸν Φαραῶ. Δὲν γνωρίζω λέει τὸν Κύριο κι ἔγινε
 χειρότερος ἀπὸ τίς μύγες, τὰ βατράχια καὶ τίς κάμπιες καὶ μὲ τὰ ὄπλα
 μαζὶ καὶ τὰ ἄλογα καταποντίστηκε. Ἀντίθετα μ' αὐτὸν ὁ Ἄβραάμ λέει· Ἐγὼ εἶμαι
 γῆ καὶ τέφρα καὶ νίκησε ἀμέτρητους βαρβάρους. Ἐπεσε μέσα στοὺς Αἰγυπτίους
 καὶ γύρισε κερδίζοντας λαμπρότερο ἀπὸ τὸ προηγούμενο τρόπαιο. Κρατῶντας
 σταθερὰ αὐτὴν τὴν ἀρετὴ γινόταν ὅλο καὶ ψηλότερος. Γι' αὐτὸ παντοῦ μιᾶνε γι'
 αὐτὸν, γι' αὐτὸ τὸν δοξάζουν καὶ τὸν διαλαλοῦν. Ἐνῶ ὁ Φαραῶ ἔγινε χῶμα
 καὶ τέφρα καὶ ὅ,τι χειρότερο ἀπ' αὐτά.

Τίποτα δὲ μισεῖ ὁ Θεός ὅσο τὴν ὑπερηφάνεια. Γι' αὐτὸ ἔκαμε ἀπ'
 τὴν ἀρχὴ τὰ πάντα, γιὰ νὰ ἐξαλείψῃ τοῦτο τὸ πάθος. Γι' αὐτὸ γίανμε
 θνητοὶ καὶ ταλαιπωροῦμαστε μὲ λύπες καὶ θρήνους, μὲ ἀσταμάτητο

πόνο, ιδρώτα

καὶ ἐργασία. Ἀπὸ ἀλαζονεία ἀμάρτησε ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὅταν ἤλπισε πῶς
θὰ γινόταν ἴσος μὲ τὸ Θεό. Γι' αὐτὸ δὲν ἔμεινε μὲ ὅσα εἶχε ἀλλὰ τὰ στερήθηκε κι
αὐτά. Τέτοια ἢ ἀλαζονεία ὄχι μονάχα δὲ δίνει κανένα ὄφελος στὴ ζωὴ ἀλλὰ μᾶς
περιορίζει κι ὅσα ἐπιτύχαμε. Ἐνῶ ἡ ταπεινοφροσύνη ὄχι μόνο δὲν
περιορίζει ὅσα ἔχουμε ἀλλὰ μᾶς προσθέτει κι ὅ,τι δὲν ἔχουμε. Αὐτὴ λοιπὸν ἄς
ζηλέψουμε, αὐτὴ ἄς ἐπιδιώξουμε γιὰ ν' ἀπολαύσουμε καὶ τὴν τωρινὴ τιμὴ
καὶ νὰ ἐπιτύχωμε καὶ τὴ μελλοντικὴ δόξα μὲ τὴ χάρη καὶ τὴ φιλανθρωπία
τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Σ' Αὐτὸν καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη
τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες. Ἀμήν.

Πατερικὸν Κυριακοδρομίον τ. Β'

Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονυσίου

Πηγὴ: Ἱερά Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννου Καρθέα.

Ἐπιμέλεια: π. Στέφανος Κωστόπουλος (Καθηδρικός Ἱερός Ναός Ἁγίας
Τριάδος Βύρωνος)